

VONK IS PARTICIPANT IN HET INTERNATIONAAL ERASMUS PROJECT NERDVET

Studenten opleiden tot zelfstandige, kritische en onafhankelijke denkers

'Er is heel veel nepnieuws hoor mevrouw' één van de opmerkingen van studenten tijdens de lessen over kritisch denken en mediawijsheid. Kun je een voorbeeld geven van nepnieuws? *'Nou...zo'n bericht over de oorlog tussen Oekraïne en Rusland waar een oude foto gebruikt was'!* Ja inderdaad en hoe herken je dan dat het nepnieuws is? Dit levert mooie gesprekstof op over betrouwbare bronnen in de les. Over de (manipulatieve) kracht van social media merkte een student op *'dat is echt raar; als ik een keer zoek op schoenen, krijg ik steeds weer die advertenties van die schoenen!'* Dat maakt dat ik ze dan ook gewoon wil kopen...' **SUSANNE LIBBENGA**

Onderwijsinstelling Vonk¹ heeft afgelopen twee jaar samen met instellingen uit Griekenland, Spanje, Italië, Portugal en België gewerkt aan een internationaal Erasmus project; NERDVET².

Centraal in het project stond het volgende vraagstuk: *Hoe kunnen we onze studenten opleiden tot zelfstandige, kritische en onafhankelijke denkers. Studenten die onderscheid kunnen maken tussen betrouwbare en onbetrouwbare bronnen. Studenten*

die zich bewust zijn van vooroordelen en onlogische overtuigingen (complottheorieën).

Alle vertegenwoordigers uit de deelnemende landen erkenden en herkenden dit vraagstuk als uitdaging.

NERDVET-PROJECT

Het NERDVET-project gaat specifiek over Critical Thinking en Media Literacy in het mbo.

Naast de vakvaardigheden om studenten op te leiden voor een beroep, zijn soft skills en metacognitieve competenties essentieel. Niet alleen voor baan maar juist ook om als kritische burger mee te kunnen praten over onderwerpen die in de maatschappij spelen. Het vormt een basis voor maatschappelijke betrokkenheid, zeggenschap van studenten,

niet duidelijk in het curriculum voorkomt.

In 2021 is er uitgebreid literatuuronderzoek gedaan vanuit de Universiteit van Italië samen met alle andere betrokken partnerscholen waaronder Vonk ([bekijk onderzoek](#)).

In dit literatuuronderzoek zijn de huidige trends uit Europa meegenomen.

Er zijn gezamenlijk lessen ontwikkeld. Dit op basis van 3 strategieën die volgens het uitgevoerde literatuuronderzoek het kritisch denken en mediageletterdheid van studenten bevorderden:

1. Beoordelen van betrouwbare bronnen.
2. Bewust zijn van vooroordelen en aannames.
3. Nudging (zelf-nudging).

Bij Alkmaar (Vonk) zijn deze gezamenlijk ontwikkelde lessen verder op de mbo-niveau 2 doelgroep afgestemd. Juist bij onze mbo 2 studenten is het van belang om de lessen niet te abstract te maken. Door in te zetten op aandacht voor de relatie, door het gesprek in openheid aan te gaan en actieve werkvormen hebben we de lessen verder vormgegeven.

GEZAMENLIJK WERKEN AAN EEN EUROPEES VRAAGSTUK

het voorbereiden van studenten op succes in het leven en democratisch burgerschap. (Hitchcock, 2018; Tommasi et al., 2021). Een leven lang leren en ontwikkelen. Reden genoeg dus om hier in het onderwijs aandacht aan te besteden.

Dit internationale erasmus project is bedoeld om:

- Het kritisch denken en mediageletterdheid van studenten te bevorderen, te versterken door middel van onderwijsactiviteiten.
- Docenten en opleiders handvatten te geven om dit structureel in het curriculum vorm te geven.
- Aan te zetten tot beleidsverandering in landen waar dit thema nog

RESULTATEN EN UITKOMSTEN VAN DE LESSENSERIE

De meetresultaten van de lessen zijn inmiddels bekend. In alle deelnemende landen is er een *duidelijke verbetering gemeten* in het kritisch denken & mediawijsheid van de studenten!

Hoe is dit dan gemeten?

Vooraf aan de lessenserie is er een *kwantitatieve vragenlijst* uitgezet vanuit de Universiteit van Verona. Studenten uit de controlegroep en de groep die de lessen kreeg hebben de vragenlijst ingevuld. Aan het eind »

Een aantal mbo-niveau 2 studenten, betrokken bij het NERDVET-project, geven in het Engels een rondleiding en beantwoorden vragen van het internationale NERDVET-team @ VONK Alkmaar.

Internationaal gezelschap in Alkmaar! Alle betrokken docenten, onderzoekers, trainers en projectmanagers van NERDVET tijdens een werkbijeenkomst bij VONK Alkmaar

van de gegeven lessen is er opnieuw een uitgebreide vragenlijst uitgezet. Zowel bij de controlegroep als bij de studenten die de lessen kregen. In totaal waren 34 trainers/docenten en 458 studenten betrokken bij de test. 306 studenten die de lessen gevolgd hebben en 152 studenten die de vragenlijst als controlegroep ingevuld hebben uit vijf verschillende EU-landen, d.w.z. Griekenland, Italië, Spanje, Portugal en Nederland.

LESSENSERIE HEEFT EEN POSITIEF EFFECT

Analyses zijn uitgevoerd met SPSS door de Universiteit van Verona (voor meer informatie: [Report on the testing of the Educational Toolkit \(nerdvet.eu\)](https://nerdvet.eu)).

De gemeten resultaten komen overeen en versterken de conclusies uit de kwalitatieve interviews met studenten en docenten. Uit de interviews komt o.a. naar voren dat studenten en docenten de lessen belangrijk vinden. Studenten geven

bijvoorbeeld aan dat het lastig is om betrouwbare bronnen te herkennen en ervaren dat nepnieuws is toegenomen, ook geven ze aan dat ze het belangrijk vinden dat dit in lessen vanuit de opleiding behandeld wordt. Al waren er toch wel wat onderlinge verschillen tussen de deelnemende landen. Een docent uit Spanje vertelde bijvoorbeeld dat zijn studenten helemaal niet gewend zijn om hun mening te geven. 'Studenten komen naar school om te horen wat ze moeten doen'. Dit kritisch denken, een eigen mening geven en in gesprek gaan over actuele onderwerpen die spelen was een behoorlijke omslag voor bijna al zijn studenten (en collega's).

De ontwikkelde lessenserie zal eind april 2023 beschikbaar zijn, inclusief docentenhandleiding (in verschillende talen). De lessen passen goed in het Studieloopbaan-programma, waardoor het geschikt is om breed, tijdens SLB, in te zetten. ■

Voor meer informatie:
s.libbenga@clusius.nl

DE AUTEUR IS DOCENT-ONDERZOEKER, SCHOOL-OPLEIDER ASPECTVERANTWOORDELIJKE PLANNING TEAM COMBI DIER BIJ VONK

Deze bijdrage betreft de doelgroep mbo-niveau 2 studenten en het stimuleren van kritisch denken en mediawijsheid gericht op mbo studenten. Vanuit Vonk is meegewerkt aan een internationaal Erasmus project genaamd NERDVET. De deelnemende landen hieraan zijn; Italië, Spanje, Portugal, Griekenland en Nederland. Dit project gaat over kritisch denken en mediawijsheid bij mbo-studenten. Doel van het project is om:

- > Het kritisch denken en media-geletterdheid van studenten te bevorderen en te versterken door middel van onderwijsactiviteiten.
- > Trainers en docenten handvaten te geven om de onderwerpen kritisch denken en mediawijsheid in de opleiding aan te bieden
- > Beleid te vormen gericht op het inbedden van deze lessen in het curriculum (in de landen waar dit nog niet zo is).
- > Hiervoor zijn er gezamenlijk met de betrokken partners lessen ontwikkeld.

Inmiddels is uit het uitgevoerde onderzoek bekend dat de lessen bijgedragen hebben aan het kritisch denken van mbo studenten! Bij alle deelnemende landen is er een positief effect gemeten op het gebied van kritisch denken & mediawijsheid van mbo studenten.

Voetnoten

1. Clusius College en ROC Kop van Noord-Holland zijn per 1-8-2022 samen gefuseerd onder de naam Vonk
2. NERDVET-betekenis; NERD heeft alles te maken met denken, kritisch zijn. VET is de afkorting van Vocational Education and Training, vertaald in het Nederlands: beroepsonderwijs en training. Vandaar de naam NERDVET